

แมลงในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

คำนำ

ที่มาที่ไป

มีการรายงานว่ามีการบริโภคแมลงชนิดต่าง ๆ กันอย่างแพร่หลายในฐานะอาหารสำหรับชนชั้นสูง ตั้งแต่สมัยอาณาจักรโรมัน และยังคงบริโภคกันมาจนถึงทุกวันนี้ในหลาย ๆ ส่วนของโลก เช่น ประเทศเม็กซิโก และประเทศไทย

การเพิ่มจำนวนปริมาณประชากร

- ตามข้อมูลขององค์การอาหารและการเกษตร การเพิ่มขึ้นของประชากรของโลกจะมากถึง 8 พันล้านคนในปี 2024 และมากถึง 9 พันล้านคน ในปี 2050

แหล่งอาหารและโปรตีนที่มีจำกัด

- เนื่องจากการลดลงของจำนวนปลาในทะเลจะนำมาซึ่งความจำเป็นในการหาแหล่งอาหารทดแทน
- รูปแบบการผลิตเนื้อสัตว์ที่มีอยู่ในปัจจุบันจะไม่สามารถรองรับปริมาณความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์ที่เพิ่มมากขึ้นของประชากรโลกในอนาคตได้

แนวทางการแก้ไข

มีการศึกษาความเป็นไปได้และแนวทางการแก้ไขหลากหลายวิธีที่ได้จากการสำรวจเพื่อจัดหาแหล่งอาหารให้กับประชากรโลก และสัตว์เพื่อให้เกิดความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น เช่น สาหร่าย โปรตีนเซลล์เดียว โปรตีนจากพืช และแมลงซึ่งเป็นแนวทางที่น่าสนใจสำหรับอนาคต

“การเลี้ยงแมลงเพื่อเป็นอาหาร”

Entomoculture คำนี้ยังไม่เป็นทางการแต่มีการนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้นสำหรับการเพาะเลี้ยงแมลงเพื่อใช้เป็นอาหารคนหรืออาหารสัตว์ซึ่งมีความแตกต่างกัน เช่น ขนาดของพื้นที่ฟาร์มเลี้ยง สารอาหารที่ใช้กับแมลง การเปิดตัวในตลาด และวงจรชีวิต อย่างไรก็ตาม แมลงมีจุดเด่น:

- ปัจจัยการผลิตน้อย:** แมลงสามารถผลิตโปรตีนที่ย่อยสลายได้ในปริมาณมาก รวมถึงสารอาหารอื่นได้มากถึง 100 เท่าเปรียบเทียบกับการผลิตเนื้อวัว นอกจากนี้ยังใช้น้ำน้อยกว่าปริมาณน้ำที่ต้องการใช้ในฟาร์มเลี้ยงวัว (ภาพประกอบหมายเลข 1) และใช้พื้นที่ในการเลี้ยงและการให้อาหารน้อย และวงจรชีวิตสั้น
- การเพิ่มประสิทธิภาพ:** แมลงยังสามารถเปลี่ยนแปลงและเพิ่มคุณค่าของมูลฝอยชีวภาพ เช่น เศษอาหารและผลพลอยได้จากการทำฟาร์ม นอกจากนี้มูลของแมลงยังสามารถนำมาทำประโยชน์ทางการเกษตรได้

รูปภาพที่ 1: ดักแด้ของหนอนแมลงวันลาย (หนอนเสือด้า) ถือเป็นแมลงสายพันธุ์หลัก ซึ่งเป็นอาหารของสัตว์

แมลงในประเทศไทย

ความเป็นมา

เกษตรกรไทยได้เพาะเลี้ยงแมลงสำหรับเป็นอาหารคนมานานกว่า 20 ปี และมีเกษตรกรเป็นจำนวนมากหันมาเพาะเลี้ยงแมลงเป็นอาชีพหลักเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว นอกจากนี้ แมลงยังนับได้ว่าเป็นโปรตีนทางเลือกที่มีบทบาทความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ในด้านความมั่นคงของอาหารในอนาคต อย่างไรก็ตามข้อมูลการนำแมลงเพื่อมาทำเป็นอาหารสัตว์ยังมีไม่มากนัก ยกเว้นแต่อาหารสัตว์เลี้ยงและยังมีจำนวนน้อย

จิ้งหรีด สายพันธุ์หลัก

ในปี 2013 องค์การอาหารและการเกษตรจัดให้มีการศึกษาในหลายประเทศ ในแถบภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศไทย สำหรับประเทศไทยนั้นมีฟาร์มเพาะเลี้ยงจิ้งหรีดจำนวนมากกว่า 20,000 ฟาร์ม และสามารถผลิตจิ้งหรีดรวมกันได้มากถึง 7,500 ตันต่อปี และถือเป็นแมลงชนิดเดียวที่มีการเพาะเลี้ยงมากที่สุดในประเทศ ทั้งนี้จากการศึกษาต่าง ๆ นั้นยังคงขาดข้อมูลด้านการบริโภคแมลง ทั้งทางด้านปริมาณการบริโภคและลักษณะนิสัยของผู้บริโภค

รูปภาพที่ 2: แมงสะตัง (จิ้งหรีดขาว) ในฟาร์มของประเทศไทย

ประเทศไทยมีการเพาะเลี้ยงสายพันธุ์อื่น เช่น หนอนไหม หนอนไม้ไผ่ หรือ หนอนนก ในระดับชุมชน แต่ยังคงขาดความรู้ในการเพาะเลี้ยงแบบยั่งยืน

การบริหารการตลาด

ในปัจจุบันนี้ ผู้รับและผู้จัดจำหน่ายแมลงยังมีการซื้อขายเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นเท่านั้น และผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมรับประทานแมลงเป็นตัว อย่างไรก็ตามจากการสำรวจพบว่า มีบริษัทแปรรูปอาหารประมาณ 4-6 บริษัท ได้เริ่มนำแมลงไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารต่าง ๆ เช่น พาสต้า เค้ก ขนมขบเคี้ยวที่มีส่วนผสมของแป้งที่ได้มาจากแมลง ซึ่งเป็นที่นิยมเฉพาะตลาดการส่งออก เท่านั้น

การตอบรับของตลาด

การตอบรับการบริโภคแมลงเป็นอาหารของตลาดโลกนั้น เป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาการเพาะเลี้ยงแมลงเป็นอาหาร ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีความแตกต่างกันในประเทศตะวันตกและประเทศตะวันออก ดังนี้

ประเทศไทย/ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	ประเทศตะวันตก
<ul style="list-style-type: none"> • บริโภคเฉพาะในชุมชนท้องถิ่น และผู้บริโภคส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ • เป็นอาหารทางเลือกเพื่อความมั่นคงของอาหารในอนาคต • บริโภคทั้งตัว ไม่แปรรูป และสามารถบอกชนิดของแมลงได้ (แบบสำรวจเดือนตุลาคม 2558, Nathan P.) • การนำแมลงมาใช้ในอาหารสัตว์ยังไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> • มีการบริโภคจำนวนน้อย และส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้ระดับกลางขึ้นไป • เป็นอาหารที่มี “ความยั่งยืน” • ไม่ยอมรับการบริโภคแมลงเป็นตัว แต่นิยมบริโภคในรูปแบบผลิตภัณฑ์แปรรูปที่คุ้นเคย • การนำแมลงมาใช้ในอาหารสัตว์เป็นที่ยอมรับในสังคม

โดยสรุปแล้ว การพัฒนารูปร่างการเพาะเลี้ยงแมลงเพื่อทำเป็นอาหารคนจะต้องอาศัยการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ทำจากแมลงจะช่วยปรับเปลี่ยนมุมมองของผู้บริโภคที่คิดว่าแมลงเป็นสัตว์น่ารังเกียจ เพื่อให้เกิดการยอมรับการบริโภคแมลงในตลาดและทำให้ผู้บริโภคหันมาเลือกแมลงเป็นอาหารมากขึ้น

